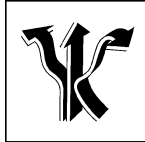
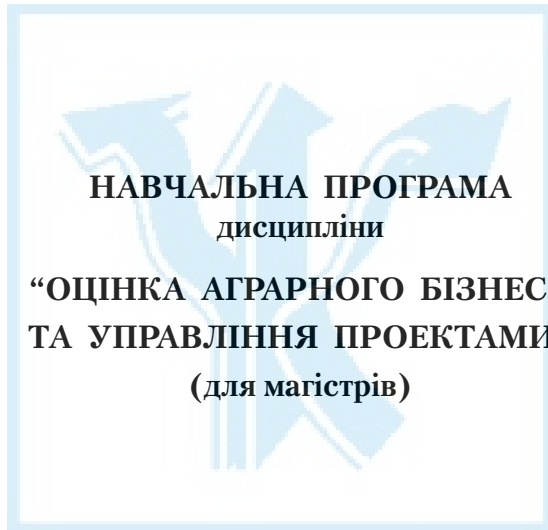

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

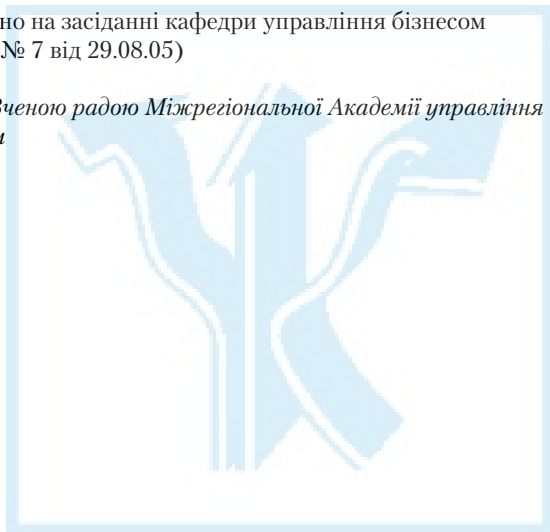
МАУП

Київ 2005

Підготовлено доцентом кафедри менеджменту
Н. І. Новальською

Затверджено на засіданні кафедри управління бізнесом
(протокол № 7 від 29.08.05)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

МАУП

Новальська Н. І. Навчальна програма дисципліни “Оцінка аграрного бізнесу та управління проектами” (для магістрів). — К.: МАУП, 2005. — 15 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Оцінка аграрного бізнесу та управління проектами”, вказівки до виконання контрольної роботи, варіанти контрольних робіт, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2005

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

У сучасних умовах господарювання проведення оцінки аграрного бізнесу необхідно для вибору обґрунтованого напрямку реструктуризації підприємства. У процесі оцінювання виявляються альтернативні підходи до управління підприємством і визначається, який з них забезпечить підприємству максимальну ефективність.

Оцінка аграрного бізнесу дає змогу визначити ринкову вартість майна при інвестуванні, кредитуванні, страхуванні, розрахунку бази оподаткування.

Мета вивчення дисципліни “Оцінка аграрного бізнесу та управління проектами” — опанувати систему знань щодо технології оцінки вартості агропромислових підприємств та ознайомитися з механізмом розробки і реалізації проектів у сфері агробізнесу.

Основні завдання курсу:

- ознайомитися з категоріальним апаратом у сфері оцінки вартості агробізнесу;
- вивчити існуючі підходи до оцінки аграрного бізнесу;
- сформувати навички оцінки вартості агробізнесу;
- набути навичок та умінь здійснення організаційно-виробничої діяльності під час проведення процедур оцінки аграрного бізнесу;
- ознайомитися з механізмом розробки і реалізації проектів і бізнес-планів у сфері агробізнесу.

Вивчення дисципліни “Оцінка аграрного бізнесу та управління проектами” тісно пов’язане з іншими навчальними курсами: “Економіка підприємства”, “Фінансовий аналіз”, “Управління бізнесом”, “Аграрне право” та ін.

Контроль знань здійснюється у формі заліку, який полягає у визначенні рівня засвоєння студентом навчального матеріалу за результатами його роботи на практичних заняттях, оцінка виставляється під час співбесіди або за підсумками контрольної роботи з урахуванням результатів складання рубіжних атестацій чи виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
вивчення дисципліни

“ОЦІНКА АГРАРНОГО БІЗНЕСУ
ТА УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ”

№ пор.	Назва теми
1	Особливості розвитку аграрного бізнесу в Україні
2	Теоретичні основи оцінки аграрного бізнесу
3	Оцінка ресурсного потенціалу агробізнесу
4	Землеволодіння та землекористування
5	Оцінка земельних ресурсів
6	Оцінка фінансово-економічної діяльності підприємств агробізнесу
7	Особливості оцінки агробізнесу в селянських (фермерських) господарствах
8	Розробка та реалізація проектів виробничої діяльності підприємств агробізнесу
9	Бізнес-планування на агропромислових підприємствах

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ
до вивчення дисципліни

“ОЦІНКА АГРАРНОГО БІЗНЕСУ
ТА УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ”

Тема 1. Особливості розвитку аграрного бізнесу в Україні

Історичні аспекти аграрного розвитку України. Організаційні форми агробізнесу в Україні. Загальна оцінка становища агробізнесу в Україні. Умови розвитку і спеціалізація агробізнесу в різних регіонах України. Особливості сільсько-господарського виробництва.

Ринкові перетворення і агробізнес у регіонах України. Розрахунок та аналіз коефіцієнту виробництва продукції на душу населення,

коефіцієнту міжрайонної товарності, коефіцієнта самозабезпечення регіону.

Екологізація агробізнесу. Оцінка впливу сільськогосподарських підприємств на навколишнє середовище. Оцінка впливу переробних підприємств на навколишнє середовище.

Формування ринку майна підприємств агробізнесу. Законодавча база здійснення правової експертизи об'єктів майна підприємств. Право володіння, користування та розпорядження майном.

Література [5; 9; 10; 13–15]

Тема 2. Теоретичні основи оцінки аграрного бізнесу

Необхідність оцінки аграрного бізнесу. Суб'єкти та об'єкти оцінки. Особливість процесу оцінки вартості. Основна мета оцінки аграрного бізнесу. Завдання оцінки аграрного бізнесу. Види вартості, що визначаються під час оцінки. Принципи оцінки аграрного бізнесу.

Підходи до оцінки вартості підприємства. Затратний підхід. Дохідний підхід. Порівняльний підхід. Етапи оцінки.

Література [3; 4; 6; 7; 11]

Тема 3. Оцінка ресурсного потенціалу агробізнесу

Сутність виробничих ресурсів і ресурсного потенціалу. Методичні основи оцінки ресурсного потенціалу. Оцінка сукупного потенціалу. Метод замінності.

Економічна ефективність використання ресурсного потенціалу і шляхи її підвищення. Ресурсовіддача і ресурсомісткість.

Література [9; 10; 15]

Тема 4. Землеволодіння та землекористування

Земля – головний засіб виробництва в агробізнесі. Земельний фонд України та його структура. Землеволодіння та форми власності на землю. Земельний кадастр. Порядок надання земельних ділянок. Правові основи земельної реформи і приватизації земель в Україні. Теорія земельної ренти. Ціна землі. Моніторинг земель і ґрунтів.

Методичні рекомендації щодо паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям. Вартість земельної частки (паю). Середня грошова оцінка

одного гектара сільськогосподарських угідь, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям.

Література [1; 2; 8]

Тема 5. Оцінка земельних ресурсів

Грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення. Правові засади здійснення оцінки. Грошова оцінка земель в Україні. Грошова оцінка земель в Автономній Республіці Крим, областях та адміністративних районах. Грошова оцінка земель сільськогосподарських підприємств. Грошова оцінка окремої земельної ділянки. Грошова оцінка земель населених пунктів.

Методика і порядок грошової оцінки земель несільськогосподарського призначення. Правові засади оцінювання. Грошова оцінка земель підприємств промисловості і транспорту, лісового фонду, водного фонду, земель запасу.

Технічний паспорт земельної ділянки несільськогосподарського призначення, яка підлягає продажу: зміст, порядок розробки та затвердження. Економічна оцінка землі; експертна грошова оцінка земель; орендні відносини в Україні; оренда землі; договір оренди землі; орендна плата за землю.

Література [1; 2; 8]

Тема 6. Оцінка фінансово-економічної діяльності підприємств агробізнесу

Оцінка інвестиційної привабливості власності. Оцінка контрольного пакета акціонерного капіталу в умовах ринку корпоративної власності. Розрахунок індексу кредитоспроможності. Система формалізованих критеріїв. Оцінка і прогнозування показників задовільності структури балансу.

Банкрутство підприємства. Правовідносини у банкрутстві господарюючих суб'єктів. Методи прогнозування банкрутства: вітчизняний і зарубіжний досвід. Розробка і реалізація антикризової політики на основі економічного аналізу та вартісної ринкової оцінки причин банкрутства.

Сутність і види оцінки ліквідаційної вартості. Процес оцінювання ліквідаційної вартості.

Література [6; 10; 11; 14; 15]

Тема 7. Особливості оцінки агробізнесу в селянських (фермерських) господарствах

Законодавчі основи оцінки агробізнесу в селянських (фермерських) господарствах. Особливості визначення оптимального розміру агробізнесу в селянських (фермерських) господарствах.

Оцінка основних природних факторів. Канали впливу природних ресурсів на доходи, витрати і прибуток у фермерських господарствах. Основні характеристики та оцінка земельних угідь у фермерських господарствах.

Оцінка основних засобів виробництва. Обсяг власного і обігового капіталу. Оцінка і якісний стан машин і обладнання. Загальна грошова вартість власності.

Економічна оцінка господарської діяльності.

Література [10; 13–15]

Тема 8. Розробка та реалізація проектів виробничої діяльності підприємств агробізнесу

Концепція бізнес-проекту. Етапи планування і реалізації проекту. Створення проектної команди. Показники ефективності проекту у проектному аналізі. Управління ризиками проекту: методи і інструменти.

Література [3; 12]

Тема 9. Бізнес-планування на агропромислових підприємствах

Бізнес-аналіз — основна передумова планування в підприємстві. Фактори успіху в агробізнесі.

Суть, завдання та основне призначення бізнес-плану. Концепція, функції і мета розробки бізнес-плану. Технологія складання бізнес-плану.

Література [3; 10; 12; 15]

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи студентами заочної форми навчання є складовою навчального процесу та активною формою самостійної роботи студентів.

Мета контрольної роботи – закріпити та поглибити теоретичні знання, здобуті студентом у процесі вивчення дисципліни “Оцінка аграрного бізнесу та управління проектами”, сформувати вміння самостійно працювати з навчальною, спеціальною літературою, законодавчими актами і статистичними матеріалами, а також з матеріалами власних досліджень в організаціях.

Варіант контрольної роботи студент вибирає за першою літерою свого прізвища (див. таблицю).

Перша літера прізвища студента	Номер варіанта контрольної роботи
А, Б, В	1
Г, Д, Е, Є	2
Ж, З, І	3
Й, К, Л	4
М, Н, О	5
П, Р, С	6
Т, У, Ф	7
Х, Ц, Ч	8
Щ, Ш	9
Ю, Я	10

ВАРІАНТИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1

1. Суб'єкти та об'єкти оцінки аграрного бізнесу. Особливість процесу оцінки вартості.
2. Етапи планування і реалізації бізнес-проекту.

3. Розрахуйте і проаналізуйте коефіцієнт виробництва продукції на душу населення, коефіцієнт міжрайонної товарності, коефіцієнт самозабезпечення регіону за існуючою методикою.

Варіант 2

1. Види вартості, що визначаються під час оцінки.
2. Формування ринку майна підприємств агробізнесу.
3. Складіть договір оренди землі, використовуючи типову форму (вільний вибір організації).

Варіант 3

1. Етапи і підходи до оцінки вартості підприємства.
2. Землеволодіння і форми власності на землю.
3. Визначіть суму прибутку підприємства, якщо в наступному періоді прогнозується збільшення виручки на 15%. Поточна виручка становить 52000 ум. од., змінні витрати – 4000 ум. од., постійні витрати – 5000 ум. од. Зробіть висновок про рівень рентабельності підприємства.

Варіант 4

1. Оцінка контрольного пакета акціонерного капіталу в умовах ринку корпоративної власності.
2. Оцінка інвестиційної привабливості власності.
3. Визначіть розмір чистого прибутку, якщо витрати на виробництво становлять 200 гр. од., доходи від здачі частини майна в оренду – 60 гр. од., виручка від реалізації продукції – 380 гр. од., ПДВ – 80 гр. од.

Варіант 5

1. Банкрутство підприємства. Правовідносини у банкрутстві господарюючих суб'єктів.
2. Основні характеристики та оцінка земельних угідь у фермерських господарствах.
3. Проведіть аналіз беззбитковості виробництва розрахунковим і графічним методом, використовуючи такі вихідні дані: обсяг продажу виробів – 800 шт., ціна одиниці виробу – 2,5 ум. од., змінні витрати – 400 ум. од., постійні витрати – 200 ум. од.

Варіант 6

1. Загальна оцінка становища агробізнесу в Україні. Умови розвитку і спеціалізація агробізнесу в різних регіонах України.
2. Оцінка ліквідаційної вартості: сутність, види, процес.
3. Проект відкриття виробничого пункту передбачає капітальні вкладення на суму 45000 грн. Очікуваний річний прибуток (без урахування амортизації) – 11000 грн. Процент на капітал становить 10 %. Чи вигідно вкладати кошти у цей проект, якщо термін його реалізації становить 5 років?

Варіант 7

1. Оцінка впливу сільськогосподарських і переробних підприємств на навколишнє середовище.
2. Створення проектної команди.
3. Складіть технічний паспорт земельної ділянки, яка виставляється на земельні торги.

Варіант 8

1. Концепція, функції і мета розробки бізнес-плану.
2. Особливості визначення оптимального розміру агробізнесу в селянських (фермерських) господарствах.
3. Розробіть бюджет проекту виробничої діяльності.

Варіант 9

1. Організаційні форми агробізнесу в Україні.
2. Управління ризиками проекту: методи та інструменти.
3. Складіть заяву (клопотання) про продаж земельної ділянки не-сільськогосподарського призначення.

Варіант 10

1. Законодавчі основи оцінки агробізнесу в селянських (фермерських) господарствах.
2. Методи прогнозування банкрутства: вітчизняний і зарубіжний досвід.
3. Проект потребує інвестицій в розмірі 16000 грн і передбачає річний дохід в сумі 6000 грн протягом 5 років. Визначіть доцільність такої інвестиції, якщо коефіцієнт дисконтування становить 15 %.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Необхідність оцінки аграрного бізнесу.
2. Суб'єкти та об'єкти оцінки. Особливість процесу оцінки вартості.
3. Основна мета і завдання оцінки аграрного бізнесу.
4. Види вартості, що визначаються під час оцінки.
5. Принципи оцінки аграрного бізнесу.
6. Етапи та підходи до оцінки вартості підприємства.
7. Оцінка інвестиційної привабливості власності.
8. Оцінка контрольного пакета акціонерного капіталу в умовах ринку корпоративної власності. Розрахунок індексу кредитоспроможності.
9. Оцінка і прогнозування показників задовільності структури балансу.
10. Банкрутство підприємства. Правовідносини у банкрутстві господарюючих суб'єктів.
11. Методи прогнозування банкрутства: вітчизняний і зарубіжний досвід.
12. Розробка та реалізація антикризової політики на основі економічного аналізу та вартісної ринкової оцінки причин банкрутства.
13. Сутність і види оцінки ліквідаційної вартості.
14. Процес оцінювання ліквідаційної вартості.
15. Історичні аспекти аграрного розвитку України.
16. Організаційні форми агробізнесу в Україні.
17. Загальна оцінка стану агробізнесу в Україні. Умови розвитку і спеціалізація агробізнесу в різних регіонах України.
18. Особливості сільськогосподарського виробництва.
19. Розрахунок та аналіз показників розвитку агробізнесу в регіонах України: коефіцієнт виробництва продукції на душу населення, коефіцієнт міжрайонної товарності, коефіцієнт самозабезпечення регіону.
20. Оцінка впливу сільськогосподарських підприємств на навколишнє середовище.
21. Оцінка впливу переробних підприємств на навколишнє середовище.
22. Формування ринку майна підприємств агробізнесу. Законодавча база здійснення правової експертизи об'єктів майна підприємств.

23. Право володіння, користування та розпорядження майном.
24. Сутність виробничих ресурсів і ресурсного потенціалу агробізнесу.
25. Методичні основи оцінки ресурсного потенціалу.
26. Економічна ефективність використання ресурсного потенціалу і шляхи її підвищення.
27. Земельний фонд України та його структура. Землеволодіння та форми власності на землю.
28. Земельний кадастр.
29. Порядок надання земельних ділянок. Правові основи земельної реформи і приватизації земель в Україні.
30. Економічна оцінка землі.
31. Експертна грошова оцінка земель.
32. Орендні відносини в Україні.
33. Договір оренди землі.
34. Орендна плата за землю.
35. Вартість земельної частки (паю). Середня грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям.
36. Грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення. Правові засади здійснення оцінки.
37. Грошова оцінка земель в Україні.
38. Грошова оцінка земель в Автономній Республіці Крим, областях та адміністративних районах.
39. Грошова оцінка земель сільськогосподарських підприємств.
40. Грошова оцінка окремої земельної ділянки.
41. Грошова оцінка земель населених пунктів.
42. Грошова оцінка земель несільськогосподарського призначення: промисловості, транспорту, лісового фонду, водного фонду, земель запасу.
43. Технічний паспорт земельної ділянки несільськогосподарського призначення, яка підлягає продажу: зміст, порядок розробки та затвердження.
44. Теорія земельної ренти.
45. Ціна землі.
46. Моніторинг земель і ґрунтів.
47. Законодавчі основи оцінки агробізнесу в селянських (фермерських) господарствах. Особливості визначення оптимального розміру агробізнесу в селянських (фермерських) господарствах.

48. Оцінка основних природних факторів. Канали впливу природних ресурсів на доходи, витрати та прибуток у фермерських господарствах.
49. Основні характеристики та оцінка земельних угідь у фермерських господарствах.
50. Оцінка основних засобів виробництва.
51. Обсяг власного і обігового капіталу.
52. Оцінка і якісний стан машин і обладнання.
53. Загальна грошова вартість власності.
54. Економічна оцінка господарської діяльності.
55. Етапи планування і реалізації проекту.
56. Створення проектною команди.
57. Показники ефективності проекту у проектному аналізі.
58. Управління ризиками проекту: методи та інструменти.
59. Фактори успіху в агробізнесі.
60. Концепція, функції і мета розробки бізнес-плану.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

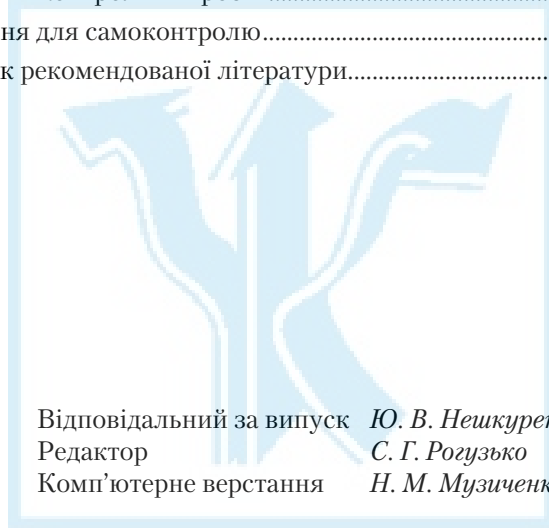
1. *Аграрне право України: Підручник / За ред. В. З. Янчука.* — К.: Юрінком Інтер, 2000.
2. *Андрейцев В. І. Правові засади земельної реформи і приватизації земель в Україні: Навч.-практ. посіб.* — К.: Істина, 1999.
3. *Бізнес-менеджмент: Навч. посіб. / Л. І. Федулова, В. Г. Федоренко, В. Ф. Гриньов та ін.; За ред. Л. І. Федулової.* — К.: Наук. світ, 2002. — 593 с.
4. *Валдайцев С. В. Оценка бизнеса и инноваций.* — М.: Филинь, 1997.
5. *Виробнича інфраструктура АПК України: стан та перспективи розвитку / Л. Г. Чернюк, Л. С. Антонєва, І. М. Щедрова, М. П. Нікітюк та ін.* — К.: РВПС, 2000.
6. *Григорьев В. В., Федотова М. А. Оценка предприятия: теория и практика.* — М.: ИНФРА-М, 1997.
7. *Есипов В., Маховикова Г., Терехова В. Оценка бизнеса.* — СПб.: Питер, 2001.
8. *Євдокимов В. О., Юлдашев О. Х. Права людини на землю в Україні: Практик. посіб. з основ земельного і аграрного права.* — К.: Варта, 2002.

9. *Мордвінов О. Г.* Управління аграрним природокористуванням в умовах ринкової трансформації. — К.: Вид-во УДАУ, 2000.
10. *Основи підприємницької діяльності та агробізнесу:* Навч. посіб. / І. П. Бідзюра, В. К. Збарський, М. М. Ільчук. — К., 2001.
11. *Оценка стоимости предприятия (бизнеса): Учеб. пособие* / Под ред. Н. А. Абдуланва, Н. А. Колайко. — М.: ЭКМОС, 2000.
12. *Речмен Д., Мескон М., Боуви К.* Современный бизнес: Учебник: Пер. с англ. — М.: Республика, 1995.
13. *Семенов В. Ф.* Загальний курс агробізнесу. — К., 2000.
14. *Ціни, витрати, прибутки агровиробництва та інфраструктура продовольчих ринків* / За ред. О. М. Шпичака. — К.: ІАЕ, 2000.
15. *Янків М. Д.* Організаційно-економічні механізми розвитку і функціонування АПК України. — Львів: Коопосвіта, 2000.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Оцінка аграрного бізнесу та управління проектами”	4
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Оцінка аграрного бізнесу та управління проектами”	4
Вказівки до виконання контрольної роботи	8
Варіанти контрольних робіт	8
Питання для самоконтролю.....	11
Список рекомендованої літератури.....	13

Відповідальний за випуск *Ю. В. Нешкуренко*
Редактор *С. Г. Рогузько*
Комп'ютерне верстання *Н. М. Музиченко*

МАУП

Зам. № ВКЦ-2423

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП